

Yleistä

(Tilastojen lähde: Tike ja Suomen Gallup Elintarviketieto)

Lampaan markkinatilanne ja kysyntä maailmalla sekä kotimaassa jatkuivat hyvänä. Ennakkotietojen mukaan karitsanlihaa tuotettiin 0,9 miljoonaa kiloa ja yli 1-vuotiaiden lampaiden lihaa 0,3 miljoonaa kiloa. Karitsanlihan tuotannon ennakkoidaan nousseen 16 ja lampaan 29 prosenttia. TNS-Gallupin ennakkotiedon mukaan lampaanlihan kokonaistuotanto vuonna 2015 oli 1,2 miljoonaa kiloa ja tuotanto nousi 18 prosenttia edellisvuodesta.

Karitsanlihan omavaraisuusaste vuonna 2015 oli ennakkotietojen mukaan 51,2 prosenttia. Karitsaa syötiin viime vuonna yhteensä 1,8 miljoonaa kiloa mikä on 11 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Lampaanlihan kokonaiskulutus oli 3,7 miljoonaa kiloa. Nousua edellisvuodesta oli 4 prosenttia. TNS-Gallup ennakoi karitsanlihan tuotannon ja kulutuksen kasvavan reilulla 10 prosentilla vuonna 2016.

Vienti ja tuonti säilyivät ennallaan. Karitsanlihaa ei viety ulkomaille lainkaan tuonnin säilyessä 0,9 miljoonassa kilossa. Tuontiliha painottui edelleen lampaaseen, sillä yli 1-vuotiaiden lampaiden lihaa tuotiin vuonna 2015 ennakkotietojen perusteella 1,7 miljoonaa kiloa.

Vertailun vuoksi vuonna 2014 karitsaa tuotettiin 827 613 kg ja lammasta 203 820 kg ja lampaanlihan kokonaistuotanto oli 1 031 434 kg (2013: 915 365 kiloa). Tuotanto nousi vuodesta 2013 13 %. Kulutuksen kotimaisuusaste oli 43 %. Lampaan- ja karitsanlihan kokonaiskulutus nousi tuolloin 3,6 miljoonaan kiloon.

Keskimääräisiä teuraspainoja ja tilityshintoja vuodelta 2015 ei ollut saatavilla toimintakertomusta laadittaessa. Toimintakertomusta täydennetään näiltä osin tilastojen valmistuttua. Tammi-marraskuun tietojen perusteella vuonna 2015 teurastamoihin lähetettyjen karitsoiden teurasruhojen keskipaino oli 19,4 kg (vuonna 2014 19,2 kg).

Vuosia jatkunut karitsanlihan hinnannousu kääntyi laskuksi. Karitsanlihan keskimääräinen tilityshinta tammi-marraskuussa oli 3,85 €/kg, mikä oli 4,2 % edellisvuotta vähemmän (2014: 4,01 €/kg, 2013: 3,9 €/kg). Ennakkotietoa teurastamoiden aikuisista lampaista maksamista keskimääräisistä tuottajahinnoista ei ollut saatavilla toimintakertomusta laadittaessa. Vuonna 2014 keskimääräinen tuottajahinta oli 0,94 €/kg (2013: 0,9 €/kg, 2012: 0,6 €/kg).

Myöskään vuositilastot teurastettujen lampaiden lukumäärästä eivät olleet valmistuneet toimintakertomusta laadittaessa. Vuonna 2015 teurastettiin yhteensä 62 320 lammasta (vuonna 2014: 51 739 kpl), joista teurastamoissa 59 020 ja maatiloilla 3 300 kpl. Karitsoiden ja aikuisten jakaumatilasto ei ollut valmistunut kevätkokoukseen mennessä. Vuonna 2014 karitsoiden osuus oli 43 018 kpl (2013: 38 672 kpl) ja aikuisten lampaiden 8 721 kpl (2013: 8 089 kpl). Tuolloin teurastettujen lampaiden yhteenlaskettu lukumäärä nousi reilu 10 % vuodesta 2013. Teurasruuhkat vuonna 2014 ajoittuivat helmi-huhtikuulle sekä syys-marraskuulle kuten aikaisempinakin vuosina.

Villantuotanto pysyi samoissa lukemissa kuin aikaisempinakin vuosina, n. 90 000 kilossa. Villan laadussa ja tuottajahinnassa oli paljon vaihtelua. Villan keskihinta oli arviolta n. 1,50 €/villakilolta. Novita ja Pirtin Kehrämö kävivät neuvotteluita Suomivillasta, mutta niissä ei edetty sopimukseen asti.

Maataloustukijärjestelmä siirtyi uudelle ohjelmakaudelle vuonna 2015. Murrosvaihe aiheutti runsaasti taloudellisia vaikeuksia lammastiloille, sillä useat tukimaksatukset siirtyivät hakuvuotta seuraavan vuoden keväälle. Myöskään tukihakutilastot eivät valmistuneet aiempien vuosien tahdissa. Vuonna 2014 uuhipalkkiota haki 893 tilaa (vuonna 2013 860 ja vuonna 2012 856 tilaa) ja niillä oli yhteensä 62 830 (vuonna 2013: 69 300 uuhta, 2012: 57 294). Suomen maakiintiö on 80 000 uuhta, joten tuotannon ja maakiintiön välinen erotus on noin 17 000 uuhta. Uuhipalkkiota hakeneiden lammastilojen keskimääräinen katraskoko nousi viimevuoden 68 uuhesta 70 uuheen. Teuraskaritsan laaturapalkkiota haki 793 tilaa yhteensä 28 183 karitsasta. Toimintakertomusta täydennetään myös näiden lukujen osalta tilastojen valmistuttua.

Lampaiden keinosiemennys otti ison harppauksen eteenpäin HH Embryon pässiaseman toiminnan vakiinnuttua ja ensimmäisten suomenlammaspässien sperman tultua kaupalliseen tarjontaan. Tuontitrotujen siemennyksiä jatkettiin tuontispermalla. Tulokset ovat lupaavia. Tiineyksiä on saatu ja tuontiaines on jo vaikuttanut erityisesti texeleiden perinnölliseen tasoon.

Yleistointia

Vuosi 2015 oli yhdistyksen 97. toimintavuosi. Lampaanjalostusyhdistys muuttui Suomen Lammasyhdistykseksi vuoden 1988 alussa, jonka jälkeen lammastilaneuvonta jäi pois yhdistyksen toiminnasta. Toiminnan painopisto on viime vuosina ollut edunvalvonnassa ja tiedotuksessa.

Yhdistyksen jäsenmäärä on vakiintunut noin 950 jäseneseen. Suomen Lammasyhdistyksellä oli vuoden 2015 lopussa 953 jäsentä, kun vuoden 2014 lopussa jäseniä oli 944, (2013: 953, 2012: 978 ja 2011: 930 jäsentä). Kannattajajäseniä oli kolme. Henkilöjäsenmaksu oli 69 €, kannattajajäsenmaksu 300 € ja perhejäsenen vuosimaksu 20 €.

Yhdistyksen tehtävienhoidossa tapahtui merkittävä muutos vuonna 2015 Suomen Lammasyhdistyksen ja ProAgria Keskusten Liiton palvelusopimuksen purkaututtua. Alkuvuonna toiminnanjohto ostettiin ProAgriasta, mutta kesäkuussa yhdistykselle palkattiin osa-aikainen toiminnanjohtaja 60 % työaikaosuudella. Lisäksi hallitus päätti palkata osa- ja määräaikaisen ilmoitusmyyjä-verkkosivuvastaavan vuodeksi 2016.

Valtakunnallisen Lammasstrategian ensimmäinen seurantajakso päättyi vuoden 2015 lopussa. Visiona oli saavuttaa 50 prosentin omavaraisuusaste vuoden loppuun mennessä. Tässä onnistuttiin hienosti.

Uusi strategiajakso luotaa kaudelle 2016-2022. Tavoitteena on nostaa kotimaisen karitsanlihan kulutus yhteen kiloon henkeä kohden ja lammastalouden keskimääräinen kannattavuuskerroin ykköseen. Visiona on tuottaa lampaasta haluttuja tuotteita kestävästi ja kannattavasti. Strategiassa huomioidaan liha-, villa, talja- ja maisematuotteiden laatu, eläinten, ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvointi sekä tuotannon ekologisuus, luonnon monimuotoisuus ja tuotannon vähäpäästöisyys.

Edunvalvonnassa toiminnan painopiste oli yhä uuden ohjelmakauden valmisteluissa. Myös uusi nitraattiasetus ja lomituskilouudistus työllistivät. Nitraattiasetuksessa onnistuttiin saavuttamaan neuvotteluteitse merkittäviä lievennyksiä. Vuoden aikana tehtiin tiivistä yhteistyötä MTK:n Lammasjaoston kanssa sekä edunvalvonnassa että Valtakunnallisen Lammasstrategian uudistamisessa vuosille 2015 - 2020.

ProAgria Etelä-Suomi järjesti vuoden 2015 pässihuutokaupan kokeiluluonteisesti verkossa. Pässejä oli tarjolla huomattavan suuri määrä. Hyvät pässit menivät kaupaksi korkeilla hinnoilla. Uusi toimintatapa herätti ajatuksia niin puolesta kuin vastaanakin.

Valtakunnallisia Lammaspäiviä vietettiin Salossa 9.-10.4.2015 ja Runnilla 3.-5.11.2015. ProAgria Keskusten Liitto järjesti kevätkokouksen yhteydessä opintoretken, yhteisen illallisen ja seminaarin tukiasioista lampurin näkökulmasta. Syksyn Lammaspäivillä seminaarin aiheena oli lampolainvestoinnit ja toiminnallisuuden parantaminen. Pohjois-Savon lammaskerho järjesti Runnille runsaasti oheisohjelmaa. Molemmat tapahtumakokonaisuudet onnistuivat hyvin, ja osallistuminen oli aktiivista.

SM-kerintäkilpailut järjestettiin yhteistyössä Pirkanmaan Lammaskerhon kanssa Tampereen Tallipihalla 26.9.2015 ensimmäistä kertaa kansainvälisillä kerintäkilpailusäännöillä. Päätuomarina toimi Richard Schofield Brittiläiseltä Woolista.

Kehitys Suomen Lammasyhdistyksen verkkosivuilla oli rauhallisempaa, sillä yhdistyksellä ei ollut vuoteen vuoteen lainkaan omaa verkkopäivittäjää. Facebook-sivustoa kuitenkin kehitettiin ja päivitettiin ahkerasti.

Lammaskerhot toimivat vuoden aikana alueillaan vaihtelevasti. Kerhot ovat järjestäneet eri puolilla Suomea mm. markkinatempauksia ja retkiä.

Hallituksen toimesta pidettiin yhteyttä tärkeimpiin sidosryhmiin. MTK:n lihavaliokunnan lammassaostossa olivat lampureiden edustajina Tapio Rintala (pj), Mårten Forss (SLC), Johanna Alamikkotervo, Otto Makkonen ja Christer Ollqvist (vpj) sekä asiantuntijajäsenenä Pia Parikka. Outi Sirola edusti yhdistystä Lammas- ja vuohirekisterin yhteistyöryhmässä.

Suomen Lammasyhdistys oli jäsenenä Pohjoismaiden lammas- ja vuohitalousneuvostossa InterNorden. InterNorden kokoontuu seuraavan kerran kesällä 2016 Islannissa tai Grönlannissa.

Julkaisutoiminta

Yhdistyksen jäsenjulkaisu Lammas & vuohi –lehti ilmestyi entiseen tapaan viidesti. Julkaisu sisälsi ajankohtaisia artikkeleita lampaista ja vuohista aina aloittelijan arjesta tutkimuksen huipulle.

Toimitustyötä tehtiin toimitussihteerin Terhi Torikan, ilmoitusvastaava Riikka Miikkulaisen ja päätoimittajan Pia Parikan voimin. ProAgria Keskusten Liitto vastasi taitosta. Lehti painettiin t-printissä Hyvinkäällä. Ulkoasusta vastasivat Birgitta Salminen ja Päivi Jokimies. Toimituskuntana oli yhdistyksen hallitus. Vuohipalstan aineistoa saatiin Suomen Vuohiyhdistyksen jäseniltä, ja vuohiasioista vastasi Milla Alanco.

Verottaja on myöntänyt Lammas & vuohi –lehdelle arvonnalisäverovapauden vuonna 2009.

Yhdistyksen johto ja asioiden hoitajat

Yhdistyksen hallitus kokoontui vuoden 2015 kuluessa kolme kertaa. Hallituksen jäsenille on sovittu vastualueet, johon kukin paneutuu erityisesti. Hallitukseen kuuluivat seuraavat henkilöt (vastuualue ja paikkakunta perässä ja varajäsenet suluissa):

Puheenjohtaja Tapio Rintala: ProAgria, MMM, Evira, MTK
Petri Leinonen, varapuheenjohtaja, hankkeet, Lammas & Vuohi –lehti (Anne Jurva)
Juha Annala, kansainväliset asiat (Mikaela Ingo)
Timo Heikkilä, maatalouspolitiikka (Leila Niemelä)
Kaarin Knuuttila, lampaanliha, teurastus ja jatkojalostus (Maaret Berg-Tynkkynen)
Jarmo Latvanen, villa (Katja Sikka, sähköinen viestintä)
Helinä Leppänen, jalostus, terveydenhoito ja hyvinvointi (Tanja Kostian)

Jalostusvaliokunta kokoontui vuonna 2015 neljä kertaa. Kantakirjausohjesääntö- ja jalostuslampolahaku-uudistukset olivat merkittävimmät muutokset lampaanjalostuksen saralla. Jäsenet: Johanna Alamikkotervo (puheenjohtaja), Kaie Ahlskog, Maija Häggblom, Matti Koivisto, Susanna Nuutinen, Marja-Liisa Sévön-Aimonen ja Pia Parikka (sihteeri).

Yhdistyksen toiminnanjohtajana, Lammas & vuohi-lehden päätoimittajana ja hallituksen sekä jalostusvaliokunnan sihteerinä toimi MMM, agronomi Pia Parikka. ProAgria Palvelukeskus hoiti yhdistyksen laskutuksen ja kirjanpidon sekä jäsenrekisteripäivitykset. Yhdistyksen toimisto sijaitsi Heinolan Lusissa sijaitsevassa Vanha-Tuusjärven kartanossa.

Yhdistyksen kokoukset

Yhdistyksen kevätkokouksessa Salossa 9.4.2015 hyväksyttiin vuoden 2014 toimintakertomus ja tilinpäätös, luettiin tilintarkastajien lausunto ja myönnettiin vastuuvapaus hallitukselle ja rahastonhoitajalle. Vuoden 2016 jäsenmaksuksi päätettiin 79€ ja kannatusmaksuksi 300€. Perhejäsenen vuosimaksuksi päätettiin 20€.

Syyskokous pidettiin Runnilla 5.11.2015. Kokouksessa hyväksyttiin vuoden 2016 toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä palkittiin vuoden 2015 lammastila *Matti* ja *Silja Rissanen* Sodankylästä.

Syyskokouksessa pidettiin hallituksen ja jalostusvaliokunnan erovuoroisten jäsenten ja varajäsenten vaali. Yhdistyksen uudeksi puheenjohtajaksi Tapio Rintalan seuraajaksi valittiin Petri Leinonen. Varsinaisista jäsenistä erovuorossa olivat Kaarin Knuuttila (II-alue), joka jatkaa ja Juha Annala (III-alue), jonka tilalle valittiin Christer Ollqvist. Varajäsenistä erovuorossa olivat II-alueen Maaret Berg-Tynkkynen, joka niinikään jatkaa sekä Mikaela Ingo (III-alue), jonka tilalle valittiin Sirpa Tyrväinen. Jalostusvaliokunnasta erovuorossa oli Susanna Nuutinen, joka valittiin jatkokaudelle 2016-2018.

Christer Ollqvist valittiin Suomen Lammasyhdistyksen edustajaksi MTK-Lammasjaostoon vuodelle 2016. Lammas- ja vuohirekisterin yhteistyöryhmään vuodeksi 2016 yhdistyksen edustajaksi valittiin Outi Sirola.

Vuoden 2016 tilintarkastajana jatkaa Sari Mäkelä (HTM) ja toiminnantarkastajana Jaana Mattila. Varatilintarkastajana jatkaa niin ikään Jouko Harjula (HTM) ja varatoiminnantarkastajana Matti Marjokorpi.

Päätettiin, että yhdistyksen kokouskutsut julkaistaan vuonna 2016 jäsenjulkaisussa Lammas & vuohi, yhdistyksen verkko- ja Facebook-sivuilla sekä valtakunnallisissa sanomalehdissä Maaseudun Tulevaisuus ja Landsbygdens Folk.

Toimintakertomuksen allekirjoitukset:

Hämeenlinnassa 25.2.2016
